

JOANDOMÈNEC ROS
President de l'Institut d'Estudis Catalans

Bon dia a tothom, benvinguts a l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) en aquest III Simposi sobre l'ensenyament de la llengua i la literatura catalanes a la secundària i a la universitat, que porta per títol general *Afer d'estat*.

Saludo des d'aquí la rectora de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), la senyora Margarita Arboix; la presidenta de la Secció Filològica de l'IEC, la senyora Teresa Cabré; la directora de l'Institut de Ciències de l'Educació de la UAB, la senyora Anna Cros Alavedra; en representació del Col·legi Oficial de Llicenciats i Doctors en Filosofia i Lletres i Ciències de Catalunya, el senyor Francesc Danés, i el president de la Societat Catalana de Llengua i Literatura de l'IEC, el senyor Manuel Llanas.

Deixin-me dir dues coses a propòsit de la llengua i la literatura a les aules. La primera cosa que vull dir —no se m'enfadin— és que el títol general no aborda del tot el problema. La llengua i la literatura a les aules ja hi són, el que cal és que siguin també al carrer. Fa dos dies era Sant Jordi i la literatura, de tots els àmbits, era al carrer, però em temo que la llengua no és al carrer, i aquest és el problema tal com el veiem des d'aquí. No en sóc expert, només volia constatar-ho i em permeto fer aquesta postilla al títol general.

La llengua i la literatura són un afer d'estat, efectivament. Fa tres anys, l'IEC va organitzar una sèrie de seminaris i conferències juntament amb Òmnium Cultural en què diferents experts, de la casa i de fora, abordaven diversos temes, i la llengua sortia almenys en tres dels àmbits que van ser abordats: en l'àmbit de llengua, en l'àmbit d'ensenyament i en l'àmbit de cultura. Ho recordo per fer veure fins a quin punt els ponents creien que era interessant parlar-ne i tenir-la en compte per a la Catalunya del demà. Em permetré de llegir molt breu-

ment dos textos d'alguns d'aquests seminaris, que fa tres anys van ser recollits en una publicació.¹

En el context de l'ensenyament: «Pel que fa a la llengua, hi ha un consens força generalitzat que el català ha de ser la llengua comuna de tota la població —la nouvinguda i la que fa més temps que viu i treballa a Catalunya. És clar que el català hauria de ser la llengua vehicular i bàsica de l'àmbit escolar en totes les seves manifestacions: llengua d'aprenentatge, llengua de la classe, llengua de comunicació interna i externa, etc. El paper d'altres llengües, com el castellà i l'anglès (i el francès i altres) —jo hi afegiria, naturalment, l'aranès—, haurà de ser també objecte de debat i d'ordenació normativa amb l'objectiu que els futurs ciutadans de Catalunya, a més de la llengua pròpia i comuna, coneguïn com més llengües millor —i al nivell més alt possible.»

En l'àmbit de cultura: «Es creu absolutament necessari situar la llengua catalana al centre de la cultura a Catalunya i treure-la al món, donar-la a conèixer, donar-li la màxima visibilitat. I encara més si es té en compte la identificació generalitzada en el món globalitzat entre una cultura, una llengua i un estat. Sols la literatura té un lligam inseparable amb la llengua. I la literatura catalana ha estat i vol seguir sent central en la tradició cultural europea i mediterrània.»

Bé, fa molt de temps que no tinc relació amb les aules de secundària, però sí que la tinc amb les de la universitat, i els estudiants de ciències és evident que tenen mancances literàries bàsiques —no sé si en els seus col·legues de lletres i humanitats passa el mateix. Ho atribueixo al fet que no han gaudit de la lectura de volums de reculls de textos literaris que a mi em van servir —no quan estudiava secundària, llavors es feia tot en castellà, com es poden imaginar— per conèixer i aprendre el català, per estimar els nostres autors i per descobrir la literatura. Estic parlant, per exemple, de dos volums que encara conservo a casa —estan ja esgrogueïts—: *Lectures escollides*, d'Anicet Villar de Serchs, i *Selecta de lectures*, d'Artur Martorell i Bisbal. Són volums dels anys trenta que casualment van poder superar l'ensulsiada de la Guerra Civil. No sé si el *Mecanoscrit del segon origen* i altres lectures

1. Albert BOTRAN, ROSA FRANQUESA i MONTSERRAT GIMENO (ed.) (2014). *Qüestions d'estat: Reflexions per al país del futur*. Barcelona: IEC / Òmnium Cultural.

dels nostres estudiants de secundària supleixen aquesta visió general que es donava durant la República i més endavant, en el sentit que les lectures escollides estaven molt ben pensades perquè els estudiants reflexionessin i tinguessin la curiositat de saber com continuava aquell fragment que s'havia seleccionat i ells mateixos, assessorats pels professors, en fessin la descoberta.

Res més, aquestes només són quatre coses que volia dir i que segurament després algú m'indicarà que això ja es té en compte i que joestic parlant d'una escola molt enretirada en el temps, que és la meva. Els desitjo bona feina.